

Ŋwe ayi Pɔl ásamé mbaá εchomele bɔ́ Kras né Galasiya

Pɔl aló matame ne achyεge mmyεmenεne

¹ Me Pɔl ne nsame Ŋwe yina. Nlú ŋgbá Jisɔs Kras. Akwaá fɔ wó ájya me nnó mpyεge utɔ́ bi wó, ne yé muú fɔ ntó átó me wó. Elé Jisɔs Kras ne εsɔwɔ Nte se, muú apyεé ji akwilé né negbo ne átóme me. ² Bɔ́ εchomele Jisɔs abi álú wé ne me, ácho geká ne me aló εnyú bɔ́ εchomele Jisɔs né gebage mewaa Galasiya matame.

³ Nnεnemmyε nnó Nte sé εsɔwɔ ne Ata sé Jisɔs Kras áléregé εnyú galógáló, ne apyε εnyú débé né nesɔ.

⁴ Ji, Jisɔs Kras ne achyεé gemε jii, agboó gétúgé gabo se ndere nte se εsɔwɔ akεlege nnó afere εsé né utó mme gabo yina. ⁵ Ŋgɔ abε ne εsɔwɔ te kwyakwya ne kwyakwya Amen.

Abya melóméló alu lé ama

⁶ Unó bi εnyú dépyεé, upyε me nlá meno mekpo fuú. εsɔwɔ akú εnyú nnó debé bɔ́ bii gétúgé galógáló ayi Jisɔs Kras aléregé εnyú. Yémbɔ wye né maá mboó gébé gachyε dekwɔré metɔ́ nyú délyage muú ayi akuú εnyú, déwuú abya melóméló ayi meke. ⁷ Wáwálé alú nnó, yé abya melóméló ayicha apó sé, ekosé ayi εnyú débɔ déwuú me. Yémbɔ, bɔ́ alú abi apyεé nnó εnyú dékwe tametame, ne ammyεé mámbúlé abya melóméló Kras. ⁸ Mfaánebuú ashulé yéndémuú

mmye ayi agarege enyú abya melóméló ayicha ayi alá pó fó ayi esé débó dégaré me enyú, yé ebe lé esé ambóó, yé ebe lé ekiénné Esòwò ewé etanege né mfaánebuú! ⁹ Njógé ne enyú nana wye ndere esé débóó nya mbe déjóó nnó, mfaánebuú ashulege yéndémuú mmye, ayi agarege enyú abya melóméló ayicha, ayi ala pó fó ayi enyú débóó mbé déwuú ne dékámé wye.

¹⁰ Nnó mejóó wa epyéé nnó enyú déférégé nnó nkelege akwaá áfégé me? Chao! Wa nnó nkelege lé nnó Esòwò ne áfégé me? Nnó mmye mbò lé mampye matóó ágógé akwaá? Mbógé ebe nnó nkelege mampye le nnó matóó ágógé akwaá, ebyénnó me mpò fó maá utóó Kras wáwálé.

Gefóó eyigé Esòwò akuú Pòl nnó abe ñgba

¹¹ Añme ba, gógé me mpye enyú dékaá nnó, abya melóméló ayi mbó ngare enyú ápó fó genó eyi akwaá ákwyeé ágarege. ¹² Yé mekwaá fó ayi achyéé me abya melóméló yina ápó. Yé muú ayi alere me ji ápó. Jisòs Kras jimboó ne ápyéé me nkaá ji.

¹³ Enyú dékaá géfógé muú ayi me mbó nlú nya gébégé nkwolege gepò eyigé bóó Jus bóó ba ákwòlege Esòwò. Né gébé eyigémbò me nyu amu ne echomele bóó Jisòs, awuú ubalé dóó. Mmye ne eshye nnó ntya echomele bóó Jisòs. ¹⁴ Nwéné nya né geluage ate genkò ba mpwò yéndémuú né gepòge bóó Jus eyigémbò, néndé mbò mpkane nya gechyéé dóó mankwòlege gepòge ukwene ante sé.

¹⁵ Yémbò, gemege nnó ábyé me, Esòwò abò me mbe ajya me né ulóó melu bíí, akú me nnó mbe muú utóó wuú. ¹⁶ Gébé jíí gekwónégé apye me nkaá maá wuú. Apye mbò nnó ngarege abya

melóméló maá wuú yina mbaá bɔ́ɔ́ abi álá pɔ́ bɔ́ɔ́ Jus. Epyégé mbɔ́ yé muú ayi njujeé báné nnó achye me majyεé apó. ¹⁷ Yé né Jerosale, nkwɔ́ yé njuje nnó nge bɔ́ɔ́ abi ábɔ́ɔ́ mbe ne me álú ángbá Jisɔ́s Kras wɔ́. Mfe lé né gebage mewaá Arabya. Ewyage nkeré mesɔ́ né melo Damaskɔ́s. ¹⁸ Añme áléé ákoógé mfe né Jerosale nnó ngé Pita. Njujegé mbélé ne ji ndɔ́ nekuú. ¹⁹ Nge yé ngbá Jisɔ́s fɔ́ ama wɔ́. Ngé lé Jɛmsi menmo Ata sé.

²⁰ Eɔ́wɔ́ alú ntése wa nnó genó eyigé me nsame mbɔ́ mbyɔ́gé fɔ́ gebyɔ́. ²¹ Ewyage ntané Jerosale mfe né gebage mewaá Siriya né gebagé mewaá Silisya. ²² Né gébé eyigémbɔ́, machomele bɔ́ɔ́ Kras abi álú né gebagé mewaá Judiya ábɔ́ álú dankaa me. ²³ Abó áwuú le wuú nnó, “Muú ayi abɔ́ ammye nya amu ne esé bɔ́ɔ́ echomele Jisɔ́s alé gare ntó depɔ́ré Jisɔ́s etiré ji abó amuamé mánchɔ́!” ²⁴ Ne áfégé Eɔ́wɔ́ ndere akwɔ́re genwá ya.

2

Añbá Jisɔ́s ase Pɔ́l amu aped

¹ Añméé afyaneani ákógé, esé ne Banabas déma dékwɔ́ défe né Jerosale. Gébégé njujeé nse Titɔ́s afé ne esé chónchó. ² Mfe né Jerosale gétúgé Eɔ́wɔ́ aléré me nnó njuje. Njujegé mbané lé bɔ́ɔ́ abi ájyaá nnó álú ákpakpa echomelé bɔ́ɔ́ Jisɔ́s déjwólé esé esé, ne ngaré ebwɔ́ abya melóméló ayi me ngaré bɔ́ɔ́ abi álá pɔ́ bɔ́ɔ́ Jus. Mpyembɔ́ nnó ékágé utɔ́ bi me mpye me ne ebi mmagé pye nye uno mme detu. ³ Akame genó eyigé ngaré ebwɔ́. Ye elé Titɔ́s muú ajyεé ne esé alu muú Grek, añmere fɔ́ ji mekpó mme nnó ábɔ́ mansɔ́ ji nsɔ́ wɔ́. ⁴ Yémbɔ́ bɔ́ɔ́ fɔ́ abi

ábyage gebyo nnó áfyε metáo ne Jisós, abwεé mecho nsó ewéna. Abó áwa rendoo akpe né geluage εchomele boó Jisós. Apyε mbó nnó ase défyaa akaá ndere εsé délaá mmyεmmyε sé gétúgέ dechome mmyε ne Kras Jisós ne nnó áfwyáné εsé dékwé eké afwé né mabe boó Jus. ⁵ Ne dékame yé εbwó ájye mbe ne mejóó ewéna chachá wó, nnó ékágé εbwó áchó wáwálé ayi abya melóméló ágaregέ nnó enyú déjyεge mbe ne ji.

⁶ Yé εbé lé boó abi álú mmyε eké ákpakpa bwó ákworé yé genó gefo né unó bi me ngarege wó. Ne yé εbwó abε lé ákpakpa, εwémbó εpyεé yé me genó wó, néndé boó ako álú janja né mbe ushu εsowó. ⁷ Yémbó, nnó εbwó agaré me genó εyigé mbóó mampyεgέ, áge lé nnó εsowó afyε me utóó né amu mangare abya melóméló mbaá boó abi álá pó fó boó Jus wyε ndere áfyεé ji né amu Pita nnó agarege boó Jus. ⁸ Mmyε eké εsowó muú achyε Pita uto nnó abε ηgbá mangarege abya melóméló mbaá boó Jus wyε ji ntó ne achyε me utó nnó mbé ηgbá ngarege abya melóméló mbaá boó abi álá pó boó Jus. ⁹ Pita ne Jεmsi ne Jón boó alu nkane ukwa né εchomele boó Jisós, ágegέ nnó εsowó achyε me εchyε né gefogέ utóó bina, áfyé εsé ne Banabas amu manleré nnó εsé dépyεé utóó uma ne εbwó. Ésé ako dékámé meko ama nnó me ne Banabas déjyε dégarege abya melóméló mbaá boó abi álá pó boó Jus, εbwó ágáregέ mbaá boó Jus. ¹⁰ Majyεé ami achyε εsé malu nnó détégέ mampógé ubya bó. Ne γε wyε genó εyigé gebó gelu mé metáo mampyε mbó.

Pól ashulé Pita ndo nnó alu kwólegé gepogé boó

Jus

¹¹ Ne gébégé Pita achwóó né Antiok nshya genó eyigé ji apyéé né mbe ushu bóó ako néndé, genó eyigé ji apyéé gepó fó cho. ¹² Ge mechó ewé epyéé. Gemege nnó bóó abi Jemsi atóme áchwá, Pita abó acho me mbwa menyéé ne bóó abi álá pó bóó Jus. Ne gébégé bóó bimbó áchwóó, Pita aja mmye meso alyaá manyege menyéé ne bóó abi álá pó bóó Jus. Apyembó élé afóó ekwó bóó abi ajógé nnó abó mansó bóó abi álá pó bóó Jus nsó ne ácho mbwa ne bóó Jisós. ¹³ Bóó Jus abi afyéé metóó ne Jisós ágyeré genó eyigé Pita apyéé. Yé ebe lé Banabas acho ntó mbwa né dembwólé bwó. ¹⁴ Ne ngegé nnó genó eyigé ebwó apyéé gepó fó ndere abya melóméló agarege, njóó ne Pita né mbe ushu ebwó ako, nshulé ji ndo, nke wá òlu muú Jus, yémbó òkwólege sé gepógé bóó Jus, ulannó òkpeage bóó abi álá pó bóó Jus nnó akwólege gepógé bóó Jus?

Bóó Jus ne bóó abi álá pó bóó Jus ápome mbógé áfyege metóó ne Kras

¹⁵ Esé ne wá delú bóó Jus tágétágé abi ákwólegé ebe. “Depó fó ankéé bóó abi álu bóó ubeé.” ¹⁶ Yémbó esé dékaá nnó muú abeé fó cho né mbe ushu Esówó gétúgé akwólege ebe Mosis. Muú abeé cho né mbe ushu Esówó mbógé áfyéé metóó ne Jisós Kras. Esé ntó défyéé metóó ne Kras Jisós nnó debe cho né mbe ushu Esówó gétúgé défyéé metóó ne Kras. Epófó gétúgé dékwólege genó eyigé ebe Mosis ejóó. Néndé muú aké akwólege ebe, abeé fó cho né mbe ushu Esówó. ¹⁷ Ne muú ákage jógé nnó esé abi démmye nnó défyéé metóó ne Kras nnó debe cho né mbe ushu Esówó delú bóó ubeé gétúgé déla débélégé

εβε. Muú ajógé mbò, εbyennó ajógé mbò elé nnó Kras apyεέ εsé dépyεέ gabo? Ερόψ mbò! ¹⁸ Ελί lé nnó mbògé mmagé kwòle mabe Mosis ayi mbó, nshyaá nnó álome, εbyennó nlere nnó nlú muú ayi akwene mabe. ¹⁹ Genó eyi gelú wyε gelú nnó, nlyaaá mambelege mabe Mosis néndé ájí ne áwáné me. Εpyεmbò nnó mpyεge lé genó eyigé Εσωω akεlege. ²⁰ Ne ngbo ne Kras gébégé awóme ji né gekwa. Me mpó sé meβε, elé Kras ne alu né γεηwá ya. Né γεηwá eyigé me nlú mbò né menyammyε nana, mfyεέ lé metó wa ne Maá Εσωω muú abóó gejeé ne me, achyε γεμε jíí getú ya. ²¹ Me nselé fó uló melu Εσωω bina εκέ ufuú yé genó wó. Mbògé elú wáwálé nnó muú abε cho né mβε ushu Εσωω gétúgé ábélege mabe Mosis εbyennó Kras agbo detu.

3

Mamfyε metó ne Εσωω alò ápwò mambele mabe

¹ Ε έ ενyú ukekene bóó Galasiya, ndé nefoó nenyεέ ενyú matóó? Ενyú abi άpyε dékaá chanéné nnó άwò Jisós Kras né gekwa agbo gétúgé nyú! ² Gógé me ngíí ενyú genó gema. Εσωω apyε nya Mendoó Ukpea εchwò ενyú mmyε gétúgé débelege mabe waá gétúgé déwuú abya melóméló défyεέ metóó ne Kras? ³ Ενyú dékenege nnó? Delò γεηwáge nyú né utó Mendoó Ukpea, nnó dékεlege manere geji né utó bi akwaá? ⁴ Ενyú dége gejamé gé εfwyale gétúgé défyεέ metóó ne Kras, nnó dége εfwyale detu? Ερόψ detu! ⁵ Gógé me mma ngíí ενyú genó eyigé fó. Nnó Εσωω achyεgé ενyú Mendoó Ukpea, άpyε ufelekpa né metóó metóó

nyú, elé gétúgé débelege mabe Mosis waá gétúgé déwuú abya melóméló défyéé metóó ne Kras?

⁶ Dépe muú ndere Abraham. Asá né mmu ηwe Εσωω nnó, “Ji áfyé metóó ne Εσωω gétú eyigémbo, Εσωω ase nnó ji alú cho né mbe ushu wuú.”

⁷ Εwéna ελερεge esé nnó elé bóó abi áfyéé metóó ne Εσωω ne alu upyáne Abraham wáwálé. ⁸ Muú akage kuú né mekomejóó Εσωω age nnó abo agaré me nya nnó meso gébé Εσωω apye nye bóó abi álá pó bóó Jus atene cho né mbe ushu wuú ndere áfyéé metóó ne ji. Dékaá mechó ewéna te gébé eyigé Εσωω abo me mbe agare abya melóméló Abraham nnó, “Gétú jyε matoó bóó mme meko agene nye galógáló wa.” ⁹ Gegé ye nnó, bóó ako abi áfyéé metóó ne Kras ágene nye galógáló ndere Abraham afyéé metóó agene.

¹⁰ Né mbaá bóó abi áfere nnó ebwó ábelegé mabe Mosis ne abeé cho né mbe ushu Εσωω, utonkwa úlú ne ebwó wyε ndere ásámé né mmu ηwe Εσωω nnó, “Yéndémuú ayi álá bélégé yéndé εβε ewé asame né mmu ηwe mabe utonkwa ubeé ne ji!” ¹¹ Gege yé ntó ndere elú mme gbηηηη nnó “Muú abeé fó cho né mbe ushu Εσωω gétúgé abelege mabe Mosis. Néndé ása né mmu ηwe Εσωω nnó muú ayi Εσωω apyεε ji abeé cho né mbe ushu wuú, gétúgé áfyéé metóó ne ji abóó genwá.” ¹² Muú aké abelege mabe, epófó nnó áfyéé metóó ne Εσωω. Ekágé be elé ndere asame né mmu ηwe Εσωω nnó, “Muú aké apyεé yéndégenó eyigé εβε ejóó, abóó genwá gétúgé ábelege mabe aji ako.”

¹³ Ndere elúmbó utonkwa úlú ne esé ako néndé débele fó mabe Mosis mako wó. Yémbó elé Kras ne áwené gemége esé né utonkwa bina. Ji akpa

utonkwa bina né mmye jíí age efwyale gétúgé esé. Epye wye ndere asame né mmu ηwe Esɔwɔ nnó, “Utonkwa úlú ne yéndemuú ayi awɔme ji né genɔ́.”

¹⁴ Kras apyembɔ nnó galógáló ayi Esɔwɔ alere Abraham abe ntó ayi bɔ́ abi álá pɔ́ bɔ́ Jus, ndere ebwɔ́ áfyéé metɔ́ ne Kras Jisɔs. Ne nnó esé abi défyéé metɔ́ ne ji debɔ́ ntó Mendoó Ukpea ewé Esɔwɔ anyémeno nnó achyegé esé.

Εβε εκwɔrege fɔ́ menomenye Esɔwɔ

¹⁵ Aηme ba, gɔ́gé me nse genó eyi gepyéé yéndé bíí ngaré enyú genó gefɔ́. Mbɔ́gé bɔ́ apea anyegémeno nnó ápye genó, ne asanege bɔ́ ηwe, ye genó eyi gekwɔrege menomenyεé ewémbɔ́ gepɔ́. Ne ye genó amage gbéé sé wye. ¹⁶ Wyembɔ́ ntó ne elú ne menomenye ewé Esɔwɔ anyéé ne Abraham ebwɔ́ ne mpyáne bíí. Mekomejɔ́ Esɔwɔ ajɔ́ fɔ́ nnó Esɔwɔ anyémeno mampye unó bina mbaá Abraham ne “upyáne” bíí wɔ́, ewé etene nnó gejamégé bɔ́. Ajɔ́ lé nnó ne “mpyáne” wuú mmye ke muú ama. Ne muú yimbɔ́ elé Kras Jisɔs. ¹⁷ Genó eyigé me nkelege nnó enyú dékaá gelú nnó Esɔwɔ abɔ́ anyémeno ne Abraham, ne asɔ́ mbeé nnó abelege ewú. Menomenyεé ewémbɔ́ ebele aηme 430 ne Esɔwɔ alé chyéé mabe mbaá Mosis. Ne ndere elúmbɔ́, ebe ekágé tya fɔ́ menomenyεé ewémbɔ́ ne eferege fɔ́ mbeé ayi Esɔwɔ ásɔ́. ¹⁸ Ne mbɔ́gé ebɔ́ ebe lé gétúgé mabe ayi bɔ́ ábélege ne Esɔwɔ akarége unó bi ji anyémeno, mbɔ́ ebyennó menomenyεé ewé Esɔwɔ anyéé epɔ́ yé genó. Ndere elúmbɔ́, elé gétúgé menomenyεé ewé Esɔwɔ anyé ne Abraham ne achye ji unó bí.

¹⁹ Ne ulannó Εσωω abo agbeé mabe? Agbeé mabe mampye boó ákaá genó eyigé gabo alu. Ne mabe yina abo alú mabe kpaá te mpyáne Abraham ayi Εσωω abo anyémenó getú jíí achwóó. Εσωω apye makiénné jíí achyéé mabe yimbó mbaá muú ama ayi atene metóómetóó ákwaá ne Εσωω. ²⁰ Muú ayi atenege metóómetóó mampye mechó etene, atenege fó gétúgé muú ama, atenege gétúgé boó apea yémbó Εσωω atene wye jimbií.

Ula bi áfyéé εβε

²¹ Nnó ewéna etene mbó lé nnó εβε epófó meko ama ne menomenyéé ewé Εσωω anyéé? Chao! Ne mbógé εβε fó ébé ewé muú abelege abóó genwá, mbó muú akage béé cho né mbe ushu Εσωω wáwálé gétúgé abelege mabe. ²² Yémbó ása né mmu ηwe Εσωω nnó, “Gabo afwyané yéndégenó fa mme.” Ndere elúmbó, wye ndere boó áfyéé metóó ne Jisós Kras ne Εσωω achyεge εbwó genó eyigé ji anyémenó nnó achyεgé boó abi áfyéé metóó ne Ji.

²³ Ne gemεge nnó dékaá meti ewé áfyéé metóó ne Jisós, mabe áfe esé ábelé eké boó deno kpaá te Εσωω alere esé meti ewémbó ewé défyéé metóó ne Jisós. ²⁴ Ndere elúmbó, mabe abo alu elé nnó ábámé esé kpaá te Kras áchwóó, nnó esé défyεgé metóó ne ji, Εσωω apye sé debe cho né mbe ushu wuú. ²⁵ Ne nana ayi esé défyéé metóó ne Kras, mabe ábáme sé esé.

²⁶ Ndere elúmbó, enyú ako delu baá Εσωω gétúgé défyéé metóó ne Kras Jisós. ²⁷ Enyú ako abi awyaá enyú manaá Εσωω manlere nnó decho mmye ne Kras, dese gepεge Kras. ²⁸ Né mbe ushu Εσωω, angya apó sé. Ye olú muú Jus, yé olu muú Grek.

Yé ðlu mefwε ye ðpó, yé ðlu mendée ye mende, εsé ako delu muú ama ndere dechome mmyε ne Kras Jisós. ²⁹ Ne mbógé enyú delu bós Kras εbyennó delú upyáne Abraham, ne dényεé nyε unó bi Εσωω άnyέmeno nnó achyεge Abraham ne upyáne bíí.

4

Detane né défwε dela άnyέé geteé

¹ Gógé me nti enyú matu né mechó εwéna. Mbógé maá ayi anyε nyε genó εyigé nte wuú anyέmeno nnó achyεge ji álú mamáné, alu wyε εκέ mefwε yé elé genó εyigémbó gelu εjíí. ² Né gébé εyigémbó, bós abεé wyε abi ábáme ji ne apele ntó unó bi nte wuú anyέmeno nnó achyεge ji. Apyεé wyεmbó kpaá te maá yimbó awεne akwóne gébé εyigé nte wuú ake ji ase unó εbimbó. ³ Mbóntó ne elú ne εsé. Gébégé debó delu dambene né depóré Εσωω, dekwe afwe mbaá aló abi agbare mme. ⁴ Ne gébé εyigémbó titi gekwónege, Εσωω ató maá wuú achwó. Mendée abyε ji ndere ábyéne yéndémuú. Ji ntó abó alu né amu mabe bós Jus. ⁵ Ji achwó né gefóó eyi mbó, nnó áféré εsé né défwεre mabe, nnó Εσωω apyε εsé debε nkane baá bíí.

⁶ Ne gétúgé ese délu nana baá bíí, ató Mendoó Maá wuú εchwó kpe εsé metóó, εpyε εsé dékuú Εσωω nnó, “Nte! Nte!” ⁷ Ndere elúmbó, Εσωω apyε nnó wó óβεge sé mefwε, óβε lé maá wuú. Ne ndere wó ðlu maá wuú, ónyε nyε ntó genó εyigé ji anyέmeno nnó achyεgé baá bíí.

Mechó bós Galasiya εta Pól metóó

⁸ Mbεmbe ayi enyú déla dékaá Εσωω wó, delu afwe mbaá unó bi ula pó yé aló uka. ⁹ Ne nana

ayi enyú dékaá Ɛsɔwɔ yé njɔ́ lé nnó Ɛsɔwɔ ne akaá enyú, ndé genó gepye enyú dékelege mankeré meso né mbaá ubya nkɔ́ aló bina abi alá pó yé ne ɛshye. Dekelege mama kpane defwe eta ɛbwó? ¹⁰ Ɛnyú déchyege enógé mbaá ndɔ ɛyifɔ, ámfáá abifɔ, gébé ɛyifɔ ne aɲme ayi fɔ. ¹¹ Nɛere dépyéé mbɔ me nɔwyaá ɛfɔ metɔ́ nnó ndɔ fɔ utɔ́ ba ebi mpyéé eta nyú unome nyɛ mme detu.

¹² Aɲme ba, nnene enyú mmyɛ nnó défómé depɔ́ré ɛbe deɛ nɛere me néndé me nla nɛere enyú déla pó sé né amu ɛbe. Ɛnyú délu dampye me gabo chacha wó. ¹³ Dékaá nnó mbembe ayi ngare enyú abya melóméló, élé nemeé ne nepye me mbɔ́ gébé njwɔle ngare ji eta nyú. ¹⁴ Ne yé élé nemeé na neɔ nelú ɛké mmuameno eta nyú, enyú delyaá fɔ me wó. Ne désɛ fɔ me nɛere gebyanɲkwɔge muú wó. Desɛ me ɛké ɛkiénné Ɛsɔwɔ. Désɛ me wáwálé nɛere deɔ́ désɛle Kras Jisɔs jimɔ́. ¹⁵ Gébé ɛyigémbɔ, metɔ́ megɔmegɔ nyú ɛja kpaá ɛpɔ́. Mbɔ́gé ɛbɔ ɛbe kɔ́kɔ́ge nnó enyú défere amɛ nyú déchyeé me, mbɔ́ dépyéé mbɔ́. Ne nana metɔ́ megɔmegɔ ɛwémbɔ élé? ¹⁶ Nnó me nla muú mawame nyú élé ngarege genó ɛyi gelu wáwálé?

¹⁷ Bɔ́ ɛfwyale bimɔ́, ákpane élé gechyeé nnó apye enyú dégbógé ne ɛbwó. Ɛbwó apyembɔ, ɛpɔ́fɔ nnó awyaá ɲkyaá melóméló né metɔ́, apye élé nnó afyɛé aɲgya né metɔ́ metɔ́ sé nnó enyú débɔge élé gejee ne ɛbwó. ¹⁸ Ɛlɔme nnó muú akpane gechyeé mampye genó mbɔ́gé awyaá ɲkyaá melóméló né metɔ́, apyɛge wyembɔ yéndégébé ɛpɔ́fɔ wyɛ lé gébégé me mbege ne enyú. ¹⁹ Baá ba, ngboó ne enyú dɔ́. Ne me nlu gene ɛfwyale gétúgé nyú wyɛ nɛere mendée agɛne ɛfwyale gébégé nebyéé

nemmye ji. Ne me ngene nye wye efwyaale mbo kpaate enyú desele gepoge Kras geko. ²⁰ Me nkage sé ndere mpye gétúgè enyú. Mbo gé ebe nnó me nlú ewumbó ne enyú nana mbo nkage enya mejóó ewé ngarege enyú.

Abya maá Sara ne maá Haga

²¹ Enyú abi dékelege mankwólege mabe Mosis nnó dékaá genó eyigé ásame né ηwe mabe yimbó atome ne Sara ebwó ne Haggai? ²² Asa wye aké Abraham abo awyaá baá ande apea. Abye ama ne mendée ayi alu mefwε ne abye ayifo ne mendée wuú ayi álá ápó mefwε. ²³ Ne maá ayi mendée ayi mefwε ábyéné, abye lé ji ndere akwaá áké ebe. Ne maá ayi mendée ayi álá ápó mefwε ábyéné, abye ji ndere Esowó abó anyémeno ne Abraham. ²⁴ Mechó ewéna elúmbó elé eké nekanemejóó. Ne andée bina makpo apea atene mbaá ufóó menomenyεé upea. Haga atene mbaá menomenyεé ewé Esowó anyé ne bóó Isreli gébégé ji achyεé Mosis mabe né mekwε Sinay. Ne bóó abi ábyené ebwó né amu ebe alu afwé ndere baá Haga. ²⁵ Haga yina atene mbaá mekwε Sinay ewé elú né meló Arabya. Ji atene ntó mbaá meló Jerosale ewé elúmbó nana néndé ji ne bóó bií ako alu afwé mbaá mabe. ²⁶ Ne Jerosale ayi alu né mfaánebuú, bóó bií ápó fó afwé. Ji yimbó ne alu mma awese. ²⁷ Ji alu ndere mma se Sarah. Elú wye ndere asame né ηwe Esowó nnó, “Wó menkwó mendée be ne metóó megómégó. Wó muú óla ólu dankaa ndere nebye nemmyεé mendée nyoge ochoge ne metóó megómégó néndé mendée ayi menó wuú atene ji neba, abéé nye ne gejamégé baá apwó ayi meno wuú álá atene ji wó.”

²⁸ Αημε ba, depɔ etiré na délere nnó enyú delu baá menomenyé Éσωω wyε ndere Asek.

²⁹ Ελύ ntó ndere ελύ nya nnó, maá ayi ábyéné ji ndere akwaá akεlege, ammyε amu ne ayi ábyéné ji ndere Mendoó Ukpea εpyε nnó ábyé ji, wyεmbɔ ne ελύ ye nana. ³⁰ Yέmbɔ ndé genó εyigé mekomejɔ́ Éσωω ajɔ́? Ajɔ́ aké, “Bú mendée ayi alu mefwε choncho ne maá wuú ájye. Maá yimbɔ anyéé fɔ getege nte wuú choncho ne maá ayi mma awuú álá ápó mefwε.” ³¹ Αημε ba, dékage jɔ́ nnó εsé depɔ fɔ baá mendée ayi alú mefwε. Delu lé baá mendée ayi álá pó fɔ mefwε.

5

Deβεge sé afwε mbaá mabe

¹ Kras apyε nnó εsé detene mmyεmmyε sé. Εlɔme nnó δεβε mmyεmmyε εsé nnó εκάγέ dema dékere né défwere mabe.

² Wúgέ, me Pɔl ngarege enyú nnó dekamege nnó asɔ enyú nsɔ, εbyennó genó εyigé Kras apyε gepɔ yé enyú ne nsa fɔ chacha. ³ Ne mmage ngare enyú nnó yéndemuú ayi akamege nnó asɔ ji nsɔ, εbyennó abɔ mambele mabe Mosis mako. ⁴ Enyú abi démmyε nnó δεβε cho né mβε ushu Éσωω gétúgέ débelege mabe, kágέ nnó défa mbwa ne Kras. Ndere dépyémbɔ, dépɔ sé né amu galágalá ayi Éσωω alerege. ⁵ Né εta sé, Mendoó Éσωω εpyε lé nnó εsé déneré metɔ́, dégilé nnó Éσωω apyε nyε εsé detene cho né mβε ushu wuú gétúgέ défyéé metɔ́ ne Kras. ⁶ Ne muú achogé mmyε ne Kras Jisɔs, yé asɔ ji nsɔ, yé asɔ wɔ εwémbɔ εpyε fɔ mechɔ chacha wɔ. Genó εyi γεηεά γεμε dɔ́ gelu

lé mamfyéé metáó ne Kras. Ewéna elérége né gejeé eyigé deboó ne atε.

⁷ Enyú debó dépyéé unó chanéné né genwáge nyú ne Eσωω, ndé muú cha ama agbe enyú nnó dékwálege se mekomejóó ayi alu wáwálé. ⁸ Muú ayi apelege enyú nnó dépyembó apó fó Eσωω muú akuú enyú. ⁹ Neku nema ne nechóó eba. ¹⁰ Me nlu nwyaaá wyéé metáó ewémbó nnó te mbaá enyú déchome mmye ne Ata, enyú déferege unó ndere me nferge. Ne yéndémuú ayi apye nnó enyú dékwé tametame, yé alu ndé gefógé muú, Eσωω achyegé nyε ji εfwyale.

¹¹ Aημε ba, mbógé me mbó ngarege bóó nnó ásoagé muú nsá ne abε cho né mbe ushu Eσωω, mbó bóó Jus abó ammye sé amu ne me. Ne mbógé ebó ebε nnó mbó ne me ngarege, mbó matáó ásoó sé bóó Jus nnó me ngarege nnó elé gétúgé Kras agboó né mfaá gekwa ne Eσωω ápyéé bóó ábεé cho né mbe ushu wuú. ¹² Mbó nkεlege nnó bóó abi abwólége mbó enyú metáó né mechó nsá mansá, ebwó abi áshige wyε amu né mechó ewé, akpe ajye yé mbe ápe mmye ebwó ebwó ambóó.

¹³ Ne enyú aημε ba, Eσωω akú enyú nnó débε mmyemmye nyú. Yémbó ekágé désε nnó elé délu mmyemmye nyú, dékágé pyegé yéndégenó eyigé menyammye nyú akelege. Bógé lé gejeé ne atε aημε dékpane atε defwe. ¹⁴ Néndé ebε ewé egbare mabε Mosis mako elé ebε ewé ejóó nnó, “Boge gejeé ne nte menμε ndere óbóó ne geme jyéé.” ¹⁵ Mbógé enyú déké démmye ne atε eké menya mewaaá eyi enóme ne enyεé atε. Σεgé gébé, mbógé mbó fó wó déwane nyε atε.

Kwalege lé genó eyigé Mendoó Ukpea elerege epóḡ gepəge akwad

¹⁶ Genó eyigé me ngarege enyú gelu nnó, lyage Mendoó Ukpea eléré enyú genó eyi débóó mampye, déké dépyembə dépye f́ genó eyigé menyammye nyú aklege. ¹⁷ Genó eyigé menyammye aklege geklege f́ genó eyi Mendoó Esəwə ekelege. Ne genó eyigé Mendoó Esəwə ekelege gekene f́ ne genó eyigé menyammye aklege. Nðere elúmbə, unó bina upea ummye ne ate. Ge ula bi enyú dela dékágé pye unó bi enyú dékelege mbə. ¹⁸ Ne mbəgé enyú déké dépyéé genó eyi Mendoó Esəwə elerege enyú, ebyennó mabe apó sé ne eshye né genwáge nyú.

¹⁹ Uboubə unó bi menyammye mekwaá aklege nnó bóó apyegé úlú mme gbəḡəḡə. Ne unó bina elé: Ubele ne bóó tametame, ufere uboubə, eḡméméne. ²⁰ Manjele áló uka, mafoó, mampage bóó, mawámé, mansəge metóó ne bóó gétúgé apwóó wə, metóó usóó, use, aḡgya, mbwa mamfa, ²¹ mamfyege amé né unó bóó, manyugé mmóó mampyene bóó, mankene mapaá mabomabo, ne unó bi f́ eké bina. Ne me nkwelege enyú mbeé nðere mbə nkwele mbembə, nnó bóó abi ápye ufóó unó bina ányéé f́ gefwa eyigé Esəwə ágbárege.

²² Gepə eyigé Mendoó Ukpea echyege muú elé gejeé ne ate aḡme, nechóchó, nesə, metóó mekoge, ulóó melu, gepə gelógeló ne mampyege genó eyigé ji anyéməno nnó apyéé, ²³ mansəle depə peré, ne mágbárege mmyé. Muú aké apyéé unó bina, yé ebe ewé ji akwene epó. ²⁴ Bóó abi álu bóó Kras Jisəs áferege amu né unó bi menyammye ákelege, álá

éké bɔ́ abi áwɔme menyammye bɔ́ ayi ákelege unó ebimbɔ́ né mfaá gekwa. ²⁵ Ne te mbaá Mendoo Ukpea echyɛ́ esé genwá, elɔme nnó esé ntó débɛ wyɛ mankwɔlege genó eyigé ewu elerege. ²⁶ Ékágé débwege mmye. Ékágé déjwáge ate ne ékágé désɔge matɔ́ gétúgɛ́ bɔ́ apwɔ́ enyú.

6

Pyege galáglá mbaá bɔ́ ako

¹ Añme ba, mbɔ́gɛ́ dégege nnó muú nyú fɔ́ apye yéndé gefɔ́ge gabo, enyú abi délu dépyɛ́ genó eyigé Mendoo Éswɔ́ elerege, sɛgɛ́ ewú pere dépoó ji átáné né gabo yimbɔ́. Ndere dépyembɔ́, sɛge gébé nnó ékágé muú nyú ntó akwe né mmuameno. ² Pogé ate añme né matuú kprakpa ayi ebwɔ́ akpané. Déké dépyɛ́ mbɔ́, dépyɛ́ genó eyigé ebe Kras éké enyú dépyegé. ³ Muú aferege nnó añea gemɛ dɔ́, ayi alá akágé poó nte muú ayi genó geliú ji, abwólége elé gemɛ jii. Apó yé muú fɔ́. ⁴ Yéndémuú acheré lé gemɛ jii, mbɔ́gɛ́ apyɛ́ genó eyigé ji abɔ́ mampye chancha ne akágé do ebwɔ́ ewɔme ewé alá mege fɔ́ mmye ne nte menme. ⁵ Néndé yéndémuú abɔ́ mampye ebií utɔ́ bi Éswɔ́ achyɛ́ ji.

⁶ Muú ayi ágií mekomejɔ́ Éswɔ́, abɔ́ mankarege unó ulúúl ebi ji awya uko achyɛge ntó menlere wuú.

⁷ Débwlége fɔ́ gemɛge nyú, kágé nnó yé muú akágé jwyaá fɔ́ Éswɔ́. Genó eyigé muú apene, geji ntó ne ji ágoógé. ⁸ Muú apɛge genó eyigé menyammye ákelege, mbwe ayi ji abɔ́ wyɛ elé negbo. Ne muú apɛge genó eyigé Mendoo Ukpea ékelege, mbwe ayi ji abɔ́ wyɛ elé genwá eyi gélagé

byεέ. ⁹ Εsé débεge f3 ne gepwa mampyege gal3gal3. Bii uchw33 nyε ebi déb33 mbwε ayi atanege wyε ebεge dela det3 né meti w3. ¹⁰ Nδere elúmb3, yéndégébé dégege meti dépyε gal3gal3 mbaá b33 ako. Chacha ne aηme abi áfyεé met33 ne Kras.

P3l achyεé kwyakwya majyεé

¹¹ Pεge ukpe kpe mal3 nyε ayi me nsele ebw3 wa memb33 nsame enyú matame mina. ¹² B33 abi aηmerege enyú mekpo mme nn3 as3 enyú ns3, ábwεge lé mmyε né mbaá un3 bi ebw3 apyεé nn3 b33 age ebw3. Ebw3 apyεmb3 nn3 ekágé b33 ámmyεge amu ne ebw3 gétúgé ágare nn3 Εs3w3 áwenege gemεge b33 wyε elé gétúgé ákame nn3 Kras ágbo3 né gekwa. ¹³ Yé b33 abi as3 ebw3 ns3 akw3lege yé mabε mako. Yémb3 akεlege nn3 as3gé enyú ns3, ákene ábwεge mmyε nn3 enyú délu b33 bw3. ¹⁴ Né eta wa, me ndo3 f3 ebw3 εw3me né gen3 gef3. Gen3 eyi gepyε me ndo3 ebw3 εw3me elé negbo eniné Ata sé Kras Jis3s agbo3 né mfaá gekwa. Gétúgé negbo enii né gekwa ne un3 mme ula up3 sé me eké gen3, ne me nt3 mp3 sé eké gen3 mbaá un3 mme. ¹⁵ Yé as3 muú ns3 yé as33 w3, εwémb3 ep3 yé eké gen3. Men3 geno ayi aηea gemε apw33 alú nn3 Εs3w3 apyε nn3 enyú debe b33 ake. ¹⁶ Nnεnemmyε nn3 Εs3w3 apyε b33 abi akw3lege un3 ebí menj33 mb3, ábé nes3, alerege ebw3 ul33 melu bií nn3 ebw3 abε b33 Εs3w3 ndere b33 Israeli.

¹⁷ Ne kwyakwya me nj3gé nn3 ekágé muú f3 ama achyεé me εfwyale néndé mab3me upa ayi alu me mmyε alerege nn3 me nlú muú ut33 Jis3s.

¹⁸ Aηme ba, nnεnemmyε nn3 Ata sé Jis3s Kras álérégé enyú gal3gal3. Amen.

Ν_{WE} menomenyεέ mekέ
New Testament in Denya (CM:anv:Denya)

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Denya

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Denya

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
d773c38c-82ca-51fa-b995-6754070ca57e